

תנאים לחיוב בישול

רמת החום

א רמב"ם, הלכות שבת, פ"ט	כללו של דבר בין שריפה גוף קשה באש או שהקשה גוף רך הרי זה חייב משום מבשל.
-------------------------	--

ב שבת מ:	אחד שמן ואחד מים - יד סולדת בו אסור, אין יד סולדת בו - מותר.
----------	--

מהו שיעור יד סולדת?

ג שבת מ:	והיכי דמי יד סולדת בו? אמר רחבא: כל שכריסו של תינוק נכוית.
----------	--

ד מנחת שלמה צ"א, ח

נלענ"ד ראי' ברורה דעד ארבעים וחמש מעלות צלזיוס אין לחוש כלל שהיד סולדת בו גם בדאורייתא, שהרי נחלקו אמוראי בגמ' חולין דף ח' ע"ב אם בית השחיטה צונן או רותח... ואפילו למאן דאמר 'בית השחיטה רותח' מבואר שם בגמ' דאין הסכין בולע אלא בגמר השחיטה דרך אז רותח אותו מקום, אבל לפני גמר השחיטה... אין הסכין בולע כלום, ומעתה כיון דלא נזכר כלל בפוסקים שום חילוק בין סכין ששחט בה בהמה לסכין ששחט בה עוף, פשוט וברור דשקולין נינהו ואין שום מקום לחלק ביניהם, והנה בזמננו ידוע ומפורסם דשיעור מדת החום של ברווז... קרוב לארבעים וחמש מעלות, והדם היוצא מבית השחיטה עולה לפחות במעלה אחת... א"כ מוכח ודאי דעד שיעור של ארבעים וחמש מעלות "צלזיוס" אין לחוש כלל דשמא היד סולדת בו...

ה אגרות משה, אר"ח ח"ד, ע"ד

(ג) מהו שיעור החום שיש לחוש בו לחומרא ליד סולדת בו, ובאיזה שיעור הוא ודאי יד סולדת בו?
תשובה: מהראוי להחמיר כמדומני בשיעור ק"י (מ"ג מעלות צלזיוס) הוא כבר חום גדול שיש לחוש ליד סולדת כפי מה שבדקנו בעצמנו. והספק יש לחוש עד ק"ס (ע"א מעלות צ') כי מדת ק"ס הוא ודאי יד סולדת אף לקולא.

מותר לחמם בשבת כשלא יכול להגיע לטמפרטורה זו	אסור לחמם בשבת וכן אם ירד מחום זה נחשב לא מבושל לספרדים	נחשב כמבושל לכל דבר
45°C	71°C	

מקור החום

א' משנה שבת לח:

אין נותנין ביצה בצד המיהם בשביל שתתנלגל ולא יפקיענה בסודרין ורבי יוסי מתיר ולא ישמיננה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלח.

א' שבת לט.

אמר רב נחמן:

בחמה - דכוליה עלמא לא פליגי דשרי,

בתולדות האור - כוליה עלמא לא פליגי דאסיר,

כי פליגי - בתולדות החמה; מר סבר: גזרינן תולדות החמה אטו תולדות האור, ומר סבר: לא גזרינן.

מדוע בישול בשמש מותר?

אין דרך בישולו בכך, וחמה באור לא מיחלפא דליגור הא אטו הא.

ח' רש"י שם (ד"ה דשרי)

א' שר'ת מנחת שלמה ח"א סי' יב

אף שכתב רש"י בשבת ל"ט ע"א אהא דמבשל בחמה לכרע שרי דהוא מפני "דאין דרך בישולו בכך", מ"מ נראה שגם באופן שכן רגילים לבשל בחמה כמו דוד שמש וכדומה ג"כ פטור... וע"כ דכוונת רש"י בדברים אלה לומר דאין זה קרוי בישול [...היינו מפני שכך היתה להם קבלה דלענין זה בעינן דוקא דומיא דמשכן שהבישול היה ע"י אש ותולדותיה ולא ע"י דבר אחר]...

א' אגרות משה אר"ח ח"ג, סי' נב

הנה בדבר בשול בחמה דליכא איסור בשבת שפרש"י בשבת דף ל"ט וכן הר"ן מטעם דאין דרך בשול בכך... וא"כ בהמייקר - וייו אווען שטוב לבשל בו כמו באש ממש ואלו שיש להם תנור כזה משתמשים בו יותר מבשול דבאש ומה שלא נתפשטו תנורים אלו עדיין הוא משום דלא מצוי עדיין הרבה תנורים וכשיהיו מצויין ודאי ישתמשו בהם כולי עלמא דהא הוא יותר טוב, ודאי יש למילף מבשול דאור דהיה במשכן בחשיבות תולדה שהוא לכל הדינים כהאב דבשול ע"י האור לאיסור ולחיוב סקילה וחטאת.

ט' אגלי טל (אופה [מד])

אך בירורן של דברים, דיש חילוק בין אם יש שינוי בהנעשה או השינוי הוא רק בהעושה... הכותב בשמאל הרי עצם הפעולה הוא האות הנעשה, ובזה אין שום שינוי, רק שיש שינוי באיש העושה שעשה הפעולה בשמאל... וכשבישל באש יש שבח אש בהתבשיל, והוא שינה לבשל בחמה, ששבח חמה בהתבשיל, הרי יש שינוי בהבישול הנעשה... ושוב אין צריכין לטעם דמלאכת מחשבת, אלא דלא חשוב בישול כלל... ועל כן המבשל בחמה כיוון שיש שינוי בהנפעל מותר לכתחילה.